

Forn de La Saiola

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Torrent de La Saiola
Emplaçament: Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac
Alçada: 483

Coordenades:

Latitud: 41.63592
Longitud: 1.9442
UTM Est (X): 412064
UTM Nord (Y): 4609892

Classificació

Número de fitxa: 08179 - 246
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle: XVIII-XX
Estat de conservació: Dolent
Notes de conservació: Només en queda una part adossada al marge.
Protecció: Inexistent
Accés: Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Privada
Titular: 08178A004000120000OE
Autoria de la fitxa: Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 02/02/2019 - 01:00

Descripció

Forn de calç del tipus discontinu o intermitent, situat en el marge esquerre del Camí de la Coma de l'Aumà. Per accedir-hi cal resseguir el Torrent de la Saiola pel camí que discorre paral·lelament i que mena a la Calsina, en terme de Vacarisses. Un cop deixat enrere el Torrent de les Roquisses cal agafar un trencall (coordenades 411770/4609671/439) a mà esquerra, que travessa el Torrent de la Saiola. El Camí de la Coma d'Aumà que s'inicia en aquest punt on hi ha un amuntegament de pedres al costat, sense cap més indicació. Va pujant fins que en un moment donat, bifurca. Agafarem el trencall de l'esquerra en direcció nord i a mà dreta, en el marge d'una feixa que en aquest punt s'eixampla hi ha les restes. Consisteixen en una part del pou o olla, que tenia un perímetre total de 3,20 metres de diàmetre. L'alçada conservada és de tres metres. La caldera, la banqueteta i el cendrer probablement estiguin colgats de terra. De la boca del forn no en queda cap rastre visible. L'accés al moll de càrrega superior encara es pot resseguir visualment.

Història

Els forns de calç o olles de calç són construccions tradicionals que es troben arreu de Catalunya. Fets de pedra i fang, al seu interior es feia una combustió de llenya per a obtenir calç. Antigament i fins no fa pas massa anys, a mitjans del segle XX, era un material molt necessari per a la construcció: barrejada amb aigua i sorra es preparava el morter. També era el material indispensable per arrebossar les façanes i emblanquinar les cases. S'impermeabilitzaven les cisternes i els safarejos, era un gran desinfectant i al camp servia per a ensulfatar les plantes contra les plagues (encara actualment s'emblanquinen els troncs dels arbres fruiters perquè no hi pugin les formigues i altres paràsits). El procés de transformació de la pedra en calç es feia per combustió, mitjançant un forn de forma rodona excavat dins un marge o la roca. Es necessitaven temperatures que oscil·laven entre els 800°C i 1000°C perquè el carbonat càlcic s'alliberés de l'anhidrid carbònic i passés a òxid de calci. Però per aconseguir aquest procés es necessitava una preparació llarga i feixuga. Aquestes tasques duraven al voltant d'uns tres mesos i començaven entre el gener i el febrer, quan les feines agrícoles eren més escadusseres.

Primer de tot, es necessitava combustible, que s'obtenia desbrossant el bosc. El següent pas era la feixuga feina d'arrencar la pedra amb pics, maces, martells, escodes i malls. Després es transportava la pedra i els fogots amb els carros o mules fins al forn. S'omplia resseguint la banqueteta amb les pedres, en funció de la mida: a baix les més grosses i a dalt del curull les més petites. A la part inferior es deixava una finestra o boca per introduir-hi els feixos de llenya amb una mena de forca, anomenada gavell. S'encenia el foc i es deixava encès els dos primers dies amb una faixa destapada que es tapava a poc a poc. Se sabia que el forn era cuit quan sortia flama blanca i les pedres es posaven vermelles. Un cop fredes les pedres eren blanques. Quan començava l'encesa, ja no es podia parar fins que el mestre calcinaire deia que la pedra era ben cuita. Calien de dotze a quinze dies de cuita per deixar la pedra a punt; i després vint dies més per refredar-se. Aquesta calç viva s'apagava tirant aigua, i es transformava en hidrat de calç o calç morta. Passat aquest temps ja era a punt per desenfornar i transportar-la en carros a la seva destinació. Generalment s'enfornava una càrrega quan hi havia necessitat de producte, i no sempre era comercialitzat. Moltes cases i masos aïllats podien tenir-ne un per a les seves necessitats que s'abandonava després de ser utilitzat. Tampoc era necessari que estigués situat a prop d'una pedrera de calcària, ja que normalment es trobaven pedres d'aquest tipus escampades dins el bosc, al peu dels camins o a les rieres. D'aquesta antiga activitat, tan estesa, només resta el mut testimoni d'aquells forns que en l'actualitat estan mig enrunats i tapats per la vegetació.

Bibliografia

FERRER ALÒS, Llorenç (2015). Eines i feines dels oficis. Edicions Brau. Barcelona.
GRAUS, Ramon i ROSELL, Jaume (2010). Història de la construcció a la Catalunya contemporània.

Apunts del curs. Secció d'Història de la construcció del departament de Composició Arquitectònica.
Universitat Politècnica de Catalunya.

ROSELL, Jaume i SUBIRATS, Miquel (1987). La producció de calç, ahir. El procés pre-industrial de producció de calç a la comarca del Montsià. Col·legi Oficial d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Barcelona.

